

Николета Дојчиновић

Јавни медијски сервис Радио-телевизија Србије, Радио Београд 1

РАДИО БЕОГРАД И БАЛЕТ

ПРЕЗЕНТАЦИЈА БАЛЕТСКОГ САДРЖАЈА У ЕМИСИЈИ „КОД ДВА БЕЛА ГОЛУБА“

DOI 10.5937/kultura2483147D

УДК 792.8.091(497.11)

7.096:008(497.11)»1968/...»

Прегледни рад

Датум пријема: 10. 4. 2024.

Датум прихватања: 5. 6. 2024.

Сажетак: *Савременици – београдски Балет и Радио Београд развијали су се истовремено, што је преиблицање њихових делатности значајно у наслеђању историје балета и радиофоније у Србији. С обзиром на то да је радио примарно аудиовизуелни масовни медиј, а да је балет уметност која са јавном доминантно комуницира на визуелном нивоу, основно је питање како су слика и покрет, искључиво кроз говор, музику и шуме, оживљени у свесним радијских слушаца. Једна од најстаријих емисија на редовном програму Радио Београда 1 јесте емисија „Код два бела голуба“, која се бави расветљавањем домаћа, места и личности важних за развој Београда и Србије. Рад истражује начин репрезентације српског балета – колико је домаћи балет заступљен у овој радијској емисији, на који начин је тематски обрађен, која је улога музике и како су ширеиране репризе емисија.*

Кључне речи: *масовни медији, београдски балет, Радио Београд, Код два бела голуба, музика, репризе емисија*

„Нема ништа ружно у балету,
ако се лепо заврши“¹

С појавом масовних медија балетска уметност постала је доступнија широком аудиторијуму. Новине, радио, телевизија, а данас и бројне интернет платформе третирају се као сценски, али и архивски простор, зато што сваки на свој начин документује једно време и осветљава историју. Као уметност која обједињује покрет, приповедање, музику (уз костим, сценографију, осветљење...), балет је захтеван аудио-визуелни формат, који уживо или путем медија треба да повеже публику са нарацијом, кроз сопствену технику и естетику, а способношћу балетске игре/представе да подстакне емоционални одговор публике.

¹ Цитат Вере Костић из емисије „Код два бела голуба – Сећање балерине Вере Костић“, премијерно емитоване на Светски дан игре 29. априла 1998. године, Радио Београд 1, РТС.

Како је покрет најважнији елемент балета, медији су, сваки на свој начин, били лимитирани у третману балетске уметности, тумачећи и филтрирајући аутентичност, иако им је у основи идеја о „цитирању стварности“. Писани медији су са једне стране ограничили публику захтевајући од ње пре свега писменост. Радио је са друге стране, иако неопипљив и називан „слепим и невидљивим“, за чије слушање није нужно морало да се одвоји време, могао да досегне до свакога чинећи друштво хомогенијим. Током историје, телевизија је имала најлакши задатак – да тродимензионалу балетску уметност усклади са дводимензионалним форматом, што се постиже, између осталог, степеном осветљења, валерском скалом, као и раскадрирањем, односно коришћењем више камера. С појавом колор-технике, телевизија више није препуштала гледаоцима лични доживљај и интерпретацију/имагинацију појединих визуелних елемената.

У телевизијским информативним емисијама Радио-телевизије Србије,² балетски уметници уживо говоре о актуелним пројектима и свом раду, извештава се са премијера, јубилеја и међународних турнеја, док се у форматима различитих дужина, често документарног типа, осветљава рад извођача и кореографа. На терену, у репортажним колима, снимају се балетске представе у целости³. Посебан формат је балет за телевизију или телевизијски балет, који је нарочито седамдесетих година прошлог века, био актуелан у свету и на Телевизији Београд⁴. Важно је издвојити емисију „Аутопортрет“ која је у четири сезоне⁵, од фебруара 2016. до јуна 2019. године, реализовала 81 емисију, а четири⁶ су биле посвећене балеринама и кореографкињама – Соњи Вукићевић⁷, Иванки Лукатели⁸, Лидији Пилипенко⁹ и Ашхен Атаљанц¹⁰.

2 ТВ Београд почела је са радом 1958. године. Истовремено са почетком емитовања Другог програма, 31. децембра 1971. године, започето је емитовање свих програма ТВ Београд у колору. Од 1. јануара 1992. године, Радио-телевизија Србије се трансформише у Јавно предузеће, а крајем 2005. године започето је реструктурисање РТС-а у Јавни медијски сервис.

3 Нпр., „Београдски фестивал игре“.

4 Зоран Христић је аутор првог телевизијског балета „Камелеон“ (1972). Његов познатији телевизијски балет „Даринкин дар“ (1974) прво је изведен на отвореној сцени, да би потом био и екранизован на ТВ Београд.

5 Емисија „Аутопортрет“ је прве две сезоне трајала од четрдесет до педесет четири минута, а у трећој и четвртој 30 минута.

6 Емисије о Соњи Вукићевић (1951–), Иванки Лукатели (1948–) и Лидији Пилипенко (1938–2020) реализоване су током друге сезоне, од октобра 2016. до јуна 2017. године (уредник Николета Дојчиновић), док је емисија о Ашхен Атаљанц (1971–) премијерно емитована у четвртој сезони 2019. године (уредник Снежана Стаменковић Јојић).

7 Емисија је премијерно емитована 1. новембра 2016. године. Видети: <https://www.youtube.com/watch?v=IwIAWGqx8JI>

8 Емисија је премијерно емитована 1. маја 2017. године. Видети: <https://www.youtube.com/watch?v=tBTqxi4bg0E>

9 Емисија је премијерно емитована 6. јуна 2017. године. Видети: <https://www.youtube.com/watch?v=9MDuUdIT6b4>

10 Емисија је емитована 21. маја 2019. године. Видети: <https://www.youtube.com/watch?v=MTYVB5t5kG8>

Радио Београд¹¹, најстарији електронски медиј код нас, започео је свој програм 1. октобра 1924. године преносом концерта Београдске опере. Балет Народног позоришта, који је своју прву целовечерњу представу извео јануара 1923. године и Радио Београд развијали су се паралелно, свако у свом домену, али су свакако као савременици имали додирних тачака. Нема много докумената¹² о међусобној сарадњи на самом почетку њихових делатности, па је сведочење балерине, кореографкиње и балетске педагошкиње Смиљане Смиље Мандукић (1908, Беч–1992, Београд), у емисији „Код два бела голуба – Смиљана Мандукић *In memoriam*“¹³, о држању часова гимнастике на Радио Београду, драгоцено. На сопствену иницијативу, а на препоруку тадашњег Министарства просвете, Смиљана Мандукић је написала неколико предавања и договорила се о сарадњи са тадашњим директором Радио Београда.

„... Сећам се да је то (п. а. прво предавање) био 4. новембар, и то један четвртак¹⁴ [...] да држим предавање прво за децу. То је имало врло леп одзив. Јако пуно људи се телефоном јавило, чак су и писма долазила, [...], и рекли су ми да могу сваки четвртак да држим предавање о гимнастици [...], то је било врло рано изјутра, још у шест сати.“

Емисија и предавање су изгледали овако: „Вежбе иду од главе до пете. Увек се почиње са дланом. Прво се спушта глава доле, па се извлачи глава напред, па бацајује уназад. Сад молим музика... доле, напред, назад, доле, напред, назад...“¹⁵ Према сведочењу Смиљане Мандукић у овој емисији, вежбе на Радио Београду стекле су популарност, те је она ускоро предавала гимнастику свакодневно у неколико термина – и за децу и за одрасле.

Једна од ретких емисија која се у континуитету емитују више од пола века, од 1968. Године, јесте емисија „Код два бела голуба“¹⁶, на програму Радио Београда

11 Радио Београд је радио са прекидима, а емитовање свакодневног програма почело је 24. марта 1929. године.

12 Континуирано снимање и чување аудио-материјала у Архиву Радио Београда почело је тек половином педесетих година 20. века. Од 1. јануара 2007. године, Тонски архив Радио Београда снима и чува све програме који се емитују током двадесет четири сата.

13 Панић, А. (1992) *Код два бела голуба – Смиљана Мандукић In memoriam*, архивска ознака G005254/02, Београд: РТС – Радио Београд. Емисија је емитована 19. маја 1992. године и садржи изјаве Смиљане Мандукић из емисије „Код два бела голуба“ премијерно емитоване новембра 1990. године.

14 Према овим информацијама, требало би да је у питању 1937. година, јер је то једини четвртак тог датума тридесетих година. У постојећој периодици, а коју у докторској дисертацији обрађује др Вера Обрадовић Љубинковић, као период рада Смиљане Мандукић на Радио Београду наводи се период од 1931. до 1940. године: Обрадовић Љубинковић, В. (2016) *Кореодрама у Србији у 20. и 21. веку: родна њерсјекшива*, Нови Сад: Завод за равноправност полова, стр. 160.

15 Исто.

16 Први уредник био је Драгослав Ж. Савић Батица (1939–2013) који је тринаест година

1. Бројни аутори, уредници, редитељи, водитељи, музички уредници огледали су се у овом формату. Термини и број емитовања су мењани током година, али је континуитет остао, а тематика је проширена. Тако први уредник емисије, Драгослав Ж. Милосављевић Батица, бележи да су емисије „Код два бела голуба“ богате сведочењима савременика „...о Београду сада, о Београду којег више нема“¹⁷, док наредна уредница, Миља Милосављевић, уочава да то „...нису више само личности, појаве и догађаји у такозваном старом Београду, већ историјска и културна прошлост Србије у најширем смислу речи“¹⁸. Емисија приповеда о значајним историјским моментима и знаменитости, ‘оживљава’ личности и обрађује теме из културе, образовања, политике.

Дугогодишњи редитељ емисије „Код два бела голуба“, Владимир Путник, уочава различите редитељске приступе у зависности од концепта емисије:

- музика и говорни текст – емисија је мање захтевна; неопходан је редитељски коментар;
- интервју, разговор са особом којој је посвећена емисија – мала редитељска интервенција, улога редитеља је да се позабави темпом емисије;
- портрет личности о којој се посредно говори, особа није жива – улога редитеља је захтевнија, посебно у вези са адаптацијом текста аутора емисије;
- игране емисије, мале радио-драме – најзахтевнија форма која обухвата и снимање текста са глумцима (реконструкција неког догађаја, нпр. бала код кнеза Михаила).

Према сагледаним подацима¹⁹ у периоду од 1984. године до данас, у фокус емисије „Код два бела голуба“ стављено је петнаест балетских личности, док су две емисије тематски профилисане. Поводи за реализовање емисија о балету су јубилеји, пригодни датуми, отварање изложби о појединим личностима, објављивање књига, поклањање заоставштине и сл. О себи су говорили:

- Нина Кирсанова²⁰ (1989–1989)
- Душан Трнинић²¹ (1928–2004)

уређивао и водио емисију „Код два бела голуба“. Издао је и књигу *БЕОГРАД ‘у њола четири код два бела ђолуба’* (2005).

17 Савић, Д. Ж. (2005) *БЕОГРАД ‘у њола четири код два бела ђолуба’*, Београд: Д. Савић, стр. 4.

18 Милосављевић, М. и Леви, Р. (2006) *Код два бела ђолуба I – Сџари Беођрад*, Београд: Сигнатуре, стр. 10.

19 Архив Радио Београда и архиви Редакције Забавног програма Радио Београда 1.

20 Емисија је први пут емитована 16. јануара 1984. године, у трајању од око двадесет осам минута. Ауторка емисије је Миља Милосављевић. Емисију, реемитовану 4. фебруара 2013. године, чија је музичка уредница Радмила Дујаковић, слушати на линку: <https://www.rts.rs/lat/radio/radio-beograd-1/1259072/kod-dva-bela-goluba.html>

21 Емисија је први пут емитована 15. октобра 1986. године. Ауторка емисије је Миља Милосављевић, а музичка уредница Дубравка Стаменковић.

- Мира Сањина²² (1924–2010)
- Душанка Сифниос²³ (1933–2016)
- Милорад Јовановић²⁴ (1904–1992)
- Јованка Бјегојевић²⁵ (1931–2015)
- Вера Костић²⁶ (1925–2011)
- Милорад Мишковић²⁷ (1928–2013)
- Вишња Ђорђевић²⁸ (1938–2017)
- Лидија Пилипенко²⁹ (1938–2020)
- Соња Лапатанов³⁰ (1948–)

Саговорници, балетски уметници откривају у емисији детаље из свог професионалног али и приватног живота. Њихова сведочења, често дата кроз анегдоте, не само да осликавају него уједно и документују време у којем су стварали.

22 Емисија је први пут емитована 29. јуна 1987. године, у трајању од око двадесет осам минута. Ауторка емисије је Сања Чупић, а музичка уредница Дубравка Стаменковић.

23 Емисија, први пут емитована 16. маја 1988. године, у трајању од око двадесет осам минута. Ауторка емисије је Миља Милосављевић. Емисију, реемитовану 17. октобра 2016. године, слушати на линку: <https://www.rts.rs/lat/radio/radio-beograd-1/2491849/kod-dva-bela-goluba.html>

24 Емисија је први пут емитована 1. септембра 1988. године, у трајању од око двадесет осам минута. Ауторка емисије је Сања Чупић, а музичка уредница Дубравка Стаменковић.

25 Емисија, први пут емитована 24. марта 1994. године, траје око двадесет осам минута. Ауторка емисије је Сања Чупић, музичка уредница Радмила Радовић. Емисију, у форми *In memoriam*, емитовану 30. септембра 2015. године, слушати на линку: <https://www.rts.rs/lat/radio/radio-beograd-1/2050000/kod-dva-bela-goluba.html>

26 Повод за настанак ове емисије је Светски дан игре, као и објављивање књиге Вере Костић „Сенке које сјаје“. Емисија, први пут емитована 29. априла 1998. године, траје око шездесет минута. Ауторка емисије је Зорица Алимпијевић, а музичка уредница Ђурђица Костић.

27 Милорад Мишковић је поклатио свој легат Историјском архиву Београда, што је и био повод за настанак емисије. Емисија је први пут емитована 29. априла 2009. године и траје око шездесет минута. Ауторка емисије је Ребека Леви, а музичка уредница је Радмила Дујаковић.

28 Емисија је први пут емитована 5. августа 2011. године, у трајању од око шездесет минута. Ауторка емисије је Ребека Леви, музичка уредница Радмила Дујаковић. Репризу емисије емитоване 5. јула 2021. године слушати на линку: <https://www.rts.rs/lat/radio/radio-beograd-1/4645738/visnja-djordjevic.html>

29 Емисија је први пут емитована 23. јула 2013. године, у трајању од око шездесет минута. Ауторка емисије је Хана Гадомски, музичка уредница Радмила Дујаковић. Репризу емисије емитоване 8. фебруара 2024. године слушати на линку: <https://www.rts.rs/radio/radio-beograd-1/4009731/lidija-pilipenko.html>

30 Емисија је први пут емитована 31. јануара 2014. године, у трајању од око шездесет минута. Ауторка емисије је Хана Гадомски, а музичка уредница Радмила Дујаковић.

Свака емисија има уводни (везан за повод настанка емисије) и одјавни (може да буде и цитат критике или одломка из књиге) текст/оф. Прве емисије биле су у формату питање–одговор³¹, да би с временом питања била замењена информативним текстом који се надовезивао на изјаву. Касније, сем аутора емисије, офове говоре и глумци. Ови текстови значајно су допуњавали садржај емисија дајући им у већој мери и едукативни карактер.

О балетским уметницима који нису живи сведоче њихови савременици, рођаци, колеге, ученици, аутори монографија:

- Наташа Бошковић³² (1901–1973)
- Димитрије Парлић³³ (1919–1986)
- Мага Магазиновић³⁴ (1882–1968)

Тематске емисије се осврћу на златни период тзв. „белог балета“, као и на почетке модерног балета у Београду:

- Космополитски сјај београдског белог балета³⁵
- Уметност покрета и игре Смиљане Мандукић³⁶

31 Неколико емисија почиње питањем „Ко сте ви?“, где се балетски уметници сами представљају.

32 О примабалерини, кореографкињи и педагошкињи говори Ксенија Шукуљевић Марковић, ауторка монографије о првој српској балерини објављене 1989. године. О Наташи Бошковић говори и Милорад Миле Јовановић, њен савременик и колега. Емисија је први пут емитована 15. јуна 1989. године, у трајању од око двадесет осам минута. Ауторка емисије је Миља Милосављевић, а музичка уредница Дубравка Стаменковић. Репризу емисије емитоване 21. фебруара 2017. године слушати на линку: <https://www.rts.rs/lat/radio/radio-beograd-1/2638281/kod-dva-bela-goluba.html>

33 Иако се у Архиву Радио Београда као датум емитовања ове емисије наводи јул 1990. године, индикативан је повод за настанак емисије – омаж Димитрију Парлићу у Центру „Сава“ одржан 19. јануара 1993. године (према подацима Ђорђа Милутиновића, дугогодишњег шефа Концертне агенције у Центру „Сава“). О Димитрију Парлићу сведоче: диригент Оскар Данон, редитељка и кореограф Аника Радошевић, балерина Душанка Сифниос и новинар Благоје Лазић. Емисија реферише на разговор емитован 1989. године, у трајању од око двадесет осам минута. Ауторка емисије је Миља Милосављевић, а музичка уредница Дубравка Стаменковић.

34 О Маги Магазиновић је говорила балерина Оливера Рамадановић Пантић, којој је Мага Магазиновић била тетка и педагошкиња. Такође, саговорник је био и диригент Живојин Здравковић, савременик и колега Маге Магазиновић. Емисија је први пут емитована 22. јула 1992. године, у трајању од око двадесет осам минута. Ауторка емисије је Сања Чупић, а музичка уредница Дубравка Стаменковић.

35 Емисија је емитована 28. фебруара 2020. године, у трајању од око шездесет минута. Музичка уредница је Радмила Дујаковић. Саговорница у емисији је Амра Латифић, ауторка истоимене књиге. Видети: Тамара Костић, „Космополитски сјај београдског белог балета“, приступљено 5. марта 2024. године, RTS :: Radio Beograd 1 :: Kosmopolitski sjaj beogradskog belog baleta

36 Емисија је емитована 5. јула 2021. године, у трајању од око шездесет минута. Музичка

Улога музичких уредника у емисијама „Код два бела голуба“³⁷, како сам редитељ Владимир Путник каже, јесте значајна. Изједначава је са улогом аутора емисије. Ђурђица Костић³⁸, дугогодишња музичка уредница, подсећа на то да многи фактори утичу на избор музике: тема емисије, интерпретација глумаца, тренутак, осећај, а да пажњу посебно треба обратити на целину музичке фразе која се примењује. Занимљиво је да се музичке нумере у емисијама у вези са балетом никада не најављују, па је реченица аутора емисије о Нини Кирсановој: „Слушаћемо одломак из једног врло популарног балета“³⁹ права реткост. Очекивано, музика у емисијама о балету и балетским уметницима у највећој мери је из популарних балета, али има и искорака, у зависности од тема о којима се говори. Тако је у емисији о балерини Соњи Лапатанов, која говори о својим путовањима, коришћена и песма „Тамна је ноћ“, коју изводи Муслим Магомајев.

Када се сагледа ауторски приступ, најинтригантније су репризе емисија, чије свако ново емитовање захтева прилагођавање уводног текста/офа. Обично су то *Intemorialat* емисије (нпр. о Душанки Сифниос, Јованки Бјегојевић, Смиљани Мандукић), а ретко је емитовање без назначеног повода (нпр. о Наташи Бошковић из 2017. године). Новонастале емисије често су двоструко дуже, укључени су нови текстови (најчешће цитати из књига) и има више музике. Пример су емисије о Нини Кирсановој, са којом је разговор снимљен 1984. године. Емисија у Архиву Радио Београда⁴⁰, као повод за поновно емитовање разговора, који је тада водио Ратко Сарић, наводи изложбу „Балетско стваралаштво Нине Кирсанове 1898–1989“ у Народном позоришту⁴¹. Емисија емитована 2013. траје двоструко дуже, много је више музике и реферише на емисију из 1984. године. Без помена садржаја претходних емисија, једино подсећа на то да је репризирана и 2009. године. Повод за

уредница је Радмила Дујаковић. Емисија говори о кореодрами и ослања се на писање др Вере Обрадовић Љубинковић о Смиљани Мандукић. Видети: Александра Јагодић, „Уметност покрета и игре“, приступљено 18. марта 2024. године, RTS :: Radio Beograd 1 :: Umetnost pokreta i igre Smiljane Mandukić

37 Аутор обраде инструменталне композиције „Свилен конач“ за шпицу емисије је композитор Витомир Трифуновић. Нумеру изводи Забавни оркестар Радио Београда.

38 Крстић, Т. (2018) *Код два бела голуба – 50 година емисије*, Београд: РТС – Радио Београд.

39 Милосављевић, М. (1999) *Код два бела голуба – сећање Нине Кирсанове*, архивска ознака G004804, Београд: РТС – Радио Београд.

40 Исто.

41 Музеј Народног позоришта у Београду отворен је 22. новембра 2010. године и, према подацима из Музеја, изложба о Нини Кирсановој није била организована у Народном позоришту. У овом музеју, једина изложба о Нини Кирсановој била је она отворена 28. јуна 1999. године, под називом „Нина Кирсанова примабалерина, кореограф и педагог 1898–1989“. Аутор изложбе била је Ксенија Шукуљевић Марковић. Исте године је објављена и монографија. Видети: Ксенија Шукуљевић Марковић, „Нина Кирсанова примабалерина, кореограф и педагог 1898–1989“, приступљено 5. априла 2024. године, <http://teatroslov.mps.org.rs/publikacije/243.pdf>

последње емитовање може се наслутити, с обзиром на датум емитовања, а у питању је дан смрти Нине Кирсанове.

Закључак

„Једино се на обзорју смеши заборав“⁴²

Досадашње емисије из серијала „Код два бела голуба“ драгоцене су сведочанство о почецима и развоју београдског белог и савременог балета 20. века – кроз казивања истраживача/историчара и ангажовање водитеља, уредника и технике Радио Београда. Посебно су аутентична казивањима балетских личности о времену које су проживели и балетској историји коју су и сами темељили и градили. Иако емисија из серијала „Код два бела голуба“ тематски посвећених балету нема много, њихов у почетку информативни, а касније и едукативни карактер значајни су како за публику, тако и за аналитичаре и научнике.

Овај серијал уједно указује и на развој формата радијских емисија документарног типа. Анализирањем ауторског приступа овим емисијама, уочава се различит рад током XX и XXI века. Емисије су двоструко краће⁴³ током осамдесетих и деведесетих година XX века и трају око 28 минута. Последња емисија о некој балетској личности реализована је 2014. године, док је трећа деценија XXI века резервисана за тематске емисије.

Музика која се користи има илустративни карактер и није употребљена у циљу подршке наративу, јер се у први план стављају сећања и запажања саговорника. Примарно је у питању музика из класичних балета, док су 'излети' у савремену балетску или популарну музику ретки. Музика је важна у репризама које треба да трају дуже. Свака реприза је преобликована, те је упитно ауторство које није прецизирано – да ли је то водитељ иницијалног разговора или уредници неког од наредних издања емисије под сличним/истим именом. Реконструкцију садржаја и датума емитовања (премијерних, репризних и наменских) емисија „Код два бела голуба“ отежава и преснимавање трака⁴⁴ деведесетих година XX века. Књижевна издања ове емисије свакако олакшавају реконструкцију, мада у њима није наведена ниједна емисија у вези са домаћим балетом.

У време када убрзани развој технологије истим темпом мења медије, уједно и начин на који медији стижу до публике, како утичу на њихове мисли, понашања, веровања, не доводи се у питање потреба да електронски медији документују теме у вези са (домаћом) балетском уметношћу. Напротив, појава поткаста, интернет апликација *РТС Планеџа* и *РТС Звук* приближавају овакве садржаје слушаоцима,

42 Цитат Вере Костић из емисије „Код два бела голуба – Сећање балерине Вере Костић“, Радио Београд 1, РТС.

43 Једино емисија о Душану Трнинићу траје око 58 минута, па је упитно о којој се верзији ради. Такође, данашњи стандарди трајања емисија су од 13 до 27 минута или 54 минута јер се 10% времена (на сат) одваја за рекламе.

44 О томе говори музичка уредница Ђурђица Костић у емисији „Код два бела голуба – 50 година емисије“.

нудећи и видео-решења, смањујући потребу за предзнањем слушалаца и активним ангажовањем њихове имагинације. Ипак, с обзиром на то да Клеј Ширки (Clay Shirky) својом теоријом указује на „смрт/крај публике“ сматрајући да публика више није само посматрач већ и креатор садржаја, промишљање о публици само као кориснику у зависности од његових потреба или примаоцу порука (активном или пасивном) се усложњава.

ИЗВОРИ:

- Алимпијевић, З. (1998) *Код два бела јолуба – Сећање Вере Косић*, архивска ознака G005011, Београд: РТС – Радио Београд.
- Милутиновић, Ђ. (2024) Интервју са ауторком текста Н. Дојчиновић 8. априла 2024. године. Трајање 07:38.
- Крстић, Т. (2018) *Код два бела јолуба – 50 година емисије*, Приступљено 7. маја 2024. године <https://www.rts.rs/lat/radio/radio-beograd-1/3358565/kod-dva-bela-goluba---50-godina-emisije.html>
- Милосављевић, М. (1999) *Код два бела јолуба – сећање Нине Кирсанове*, архивска ознака G004804, Београд: РТС – Радио Београд.
- Панић, А. (1992) *Код два бела јолуба – Смиљана Мандукић In memoriam*, архивска ознака G005254/02, Београд: РТС – Радио Београд.
- Путник, В. (2024) Интервју са ауторком текста Н. Дојчиновић, 31. јануар 2024. године. Трајање 14:09.
- Shirky, C. (2018) „End of the Audience“. Приступљено 09. марта 2024. године. <https://www.youtube.com/watch?v=xP1F0opghMY&t=3s>

ЛИТЕРАТУРА:

- Јагодић, А. (2018) *За незаборав*, Смедеревска Паланка: Дигитал дизајн.
- Милосављевић, М. и Леви, Р. (2006) *Код два бела јолуба I – Сћари Београд*, Београд: Сигнатуре.
- Милосављевић, М. и Леви, Р. (2007) *Код два бела јолуба II – Сћари Београд*, Београд: М. Милосављевић, Р. Леви.
- Милосављевић, М. (2010) *Код два бела јолуба III – Сћари Београд*, Београд: Сигнатуре.
- Милосављевић, М. (2013) *Код два бела јолуба IV – Сћари Београд*, Београд: Медијска књижара Круг.
- Милосављевић, М. (2015) *Код два бела јолуба V – Сћари Београд*, Београд: Медијска књижара Круг.

- Обрадовић Љубинковић, В. (2003) Смиљана Мандукић: личност Српкиње из Беча, *Зборник Матице српске за сценске уметности и музику* бр. 28/29, Нови Сад: Матица српска, стр 157–160.
- Обрадовић Љубинковић, др В. (2016) *Кореограма у Србији у 20. и 21. веку: родна персјектива*, Нови Сад: Завод за равноправност полова, стр. 160.
- Савић, Д. Ж. (2005) *БЕОГРАД 'у њола четири' код два бела голуба*. Београд: Д. Савић.

Nikoleta Dojčinović

Public Service Media Radio Television of Serbia, Radio Belgrade 1

PSM RADIO-TELEVISION OF SERBIA, RADIO BELGRADE AND
BALLET “AT TWO WHITE PIGEONS”

Abstract: The two contemporary institutions – Belgrade Ballet and Radio Belgrade – have developed at the same time, and the intertwining of their activities is significant in looking at the history of ballet and development of radiophony in Serbia. Considering that the radio is primarily an auditory mass media, and that ballet is an art that predominantly communicates with the audience on a visual level, the basic question arises as to how the image and movement, exclusively through speech, music and noises, are brought to life in the consciousness of the listeners. One of the oldest shows that is still on the regular program of RTS – Radio Belgrade 1 is the show “At Two White Pigeons” („Kod dva bela goluba“) which sheds light on events, places and personalities that have developed Belgrade and Serbia through their work for centuries. This paper investigates the way the Serbian ballet is represented in the show “At Two White Pigeons”, namely how much domestic ballet has been represented in this radio show, how it has been thematically treated, what the role of music is and how the reruns of shows have been treated.

Key words: *mass media, Belgrade Ballet, RTS-Radio Belgrade, “At Two White Pigeons”, music, reruns of shows*